

חינוך לחיים

יום הכיפורים

את הסיפור המפעים שלפנינו סח אחד מחשובי המחנכים בדורנו: באחד השנים, בכיתה בה לימדתי היו שני אחים תאומים. כלפי חוץ הם היו נראים ממש כזהים, דבר שגרם לרבים לטעות בזהותם, אבל במהותם הם היו שונים לחלוטין. האחד היה כישרוני, חרוץ ושנון, אהוב על מוריו, אהוד על חבריו. תמיד היתה על פניו שמחה וסיפוק. הודות לשאיפותיו והשקעתו המרובה בלימודים, ציוניו במבחנים היו גבוהים מאוד, לשביעות רצונם של הוריו ומלמדיו. התאום השני, לעומת זאת, היה ההיפך הגמור - הוא התנהל בעצלות, בשעת השיעור בכיתה הוא לא היה מרוכז, מחשבותיו היו פורחות באוויר, ציוניו היו גרועים, שיעורי בית כמעט ואף פעם לא עשה... מובן מאליו שהראשון זכה תמיד למחמאות ויחס לבבי מאת כל סובביו, ואילו השני היה רגיל לספוג קיתונות של הערות ומילות ביקורת... והנה, מספר ימים לפני יום הכיפורים, לימדתי בכיתה אודות עבודת הכהן בבית המקדש ביום הקדוש. בין השאר סיפרתי להם על שני שעירי העיזים שהיו מביאים ביום הכיפורים - שניהם היו שווים במראיהם ובגובהם, וכדי לברר איזה מהם הוא לה' ואיזה לעזאזל, היו מפילים עליהם גורל, "ונתן אהרן על שני השעירים גורלות" - השעיר שעלה עליו הגורל לה' נעשה קרבן חטאת, והשני שעלה עליו הגורל לעזאזל הוא ה"שעיר-המשתלח", שמשלחים אותו למדבר, והמשלחו דוחפו מראש ההר לאחריו, והוא מתגלגל ויורד ונעשה איברים איברים... פתאום נשמע קול בחלל הכיתה: "אני השעיר לעזאזל!" לא קשה לנחש מי היה התלמיד שהמשפט נפלט מפיו - היה זה התאום הנכשל... הוא לא אמר זאת בהלצה, ניכר היה על פניו שדבריו נבעו ממקום עמוק בנפשו... באותו רגע החלטתי להתעלם מהעניין, עשיתי עצמי כאילו לא שמעתי כלום והמשכתי בשיעור.

אבל כשהסתיים השיעור והתחילה ההפסקה, פניתי אל אותו תלמיד וביקשתי לטייל עמו מעט בחצר התלמוד תורה. הנחתי את ידי על שכמו וצעדנו יחד בנינוחות. בתחילה שוחחתי עמו על דא ועל הא, ולאחר מכן שאלתי: "נדמה לי שאמרת משהו בשיעור האחרון אודות השעיר לעזאזל... אולי תסביר לי את פשר דבריך..." ניכר היה שהתלמיד התקשה להשיב על השאלה. הבחנתי בדמעות שנקוו בעיניו, ואז הוא השפיל מבטו ואמר: "כשהרב סיפר על שני השעירים הנראים כתאומים זהים, חשבתי לעצמי, שאני ואחי התאום כל כך דומים להם. למרות ששנינו נראים כזהים, אישיותו של כל אחד היא כה שונה; אחי הוא בבחינת השעיר לה' - הוא ברוך כישרונות, אהוב, אהוד ומוצא חן בעיני כולם... ואילו אני כה אומלל ודחוי, כשעיר לעזאזל..." לחצתי בחום את ידי התלמיד ומתוך חמלה ורחמים אמרתי לו: "יקירי, אני כל כך מבין לליבך ומזדהה עם כאבך. אבל עליך לזכור דבר אחד - גם אם נראה לך שהינך דומה לשעיר לעזאזל, דע לך שקיים הבדל עצום ביניכם לבין השעירים. על השעיר נגזר על פי הגורל להיות שעיר המשתלח, הוא לעולם לא יוכל לשנות את ייעודו ומהותו, כי כך קבעה ההשגחה העליונה על פי הגורל, על אחד הוכרע להיות השעיר לה', ועל השני נחרץ להיות השעיר לעזאזל! עליך לעומת זאת, אף אחד לא הטיל "גורל"... לא נגזר עליך להיות תלמיד לא-יוצלח ונכשל... עם רצון אמיתי, ועם תפילה ותחינה לה' יתברך, תוכל לשנות הכל, תוכל לנצל את הכישרונות שנטע בך הבורא, לעלות לפסגות ולהגיע להישגים נכבדים..."

ממשיך המלמד ומספר: מאז אותה התרחשות, חלפו כבר כשלושים שנה. והנה, לאחרונה הוזמנתי לחתונת בת אחותי, שנערכה באולם שמחות בצפון הארץ. כולם המתינו לראש הישיבה של החתן, שאמור היה לסדר חופה וקידושין. סופר לי כי מדובר בתלמיד חכם מופלג, שיחסית לגילו הדי צעיר, הוא זכה להקים ישיבה קדושה לתפארת ולהעמיד בה תלמידי חכמים מצויינים. והנה ראש הישיבה נכנס לאולם, ובדרכו לחופה, לפתע נפל מבטו עלי. למרבה הפלא הוא פסע לעברי, ניצב למולי ושאל: "כבודו מזהה אותי...?". הסתכלתי היטב בפניו ולא הצלחתי לזהות, ואז הוא המשיך: "אני השעיר לעזאזל..." ראש הישיבה הוסיף בהתרגשות: "דע לך, שמילותיך המחכימות בהפסקה מלפני שלוש שנה, מלוות אותי כל חי. שאבתי מהם עידוד וחיוזק כה רב, עד שאין יום שאני לא נזכר בדבריך. עלינו לא הפילו שום גורל, תמיד ניתן להשתנות..." כמובן שיש בסיפור המאלף לימוד גדול לכל אחד ואחד. אסור לנו להתיימש משום מצב שנראה עגום וללא מוצא, כי לא נגזר על אף אדם שלא יצליח בלימוד התורה, או בשלום הבית, או בדרך התשובה וכו'. כי אין לך אדם שאין לו שעה, ובכל עת אפשר להשתנות, להאמין בכוחות שנטע בו הבורא ולפתוח "דף חדש". ולאחר שיעשה האדם את שלו, כפי יכולתו, יקבל סיוע מהשמים מעל ומעבר ולמצופה, כי הבא להיטהר מסייעים אותו... ואשרי מי שמרים נפשות אומללות ומעלה אותם במסילה העולה בית א-ל

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com